

Burkus József

Annotáció Péntek Imre félrebeszéd című, új verseskötetéhez

Péntek Imre félhangokon koppanó, zörrenő, létrozsdás fém/v/er/s/ei a mi étkeinkkel vannak teli. Sorsunkból főzte, azért kesernyés az utóízük.

Száraz káprázat, pentatónia nélküli, zajos, hideglángú, sokszor szinte láthatatlanul rimbéklyózott, máskor szabad, „közelről” írott költemények.

Elhullajtott, leélt dolgaink remissziói, napjaink közzé préselten, legtöbbször megfakultan, illattalanul, címkézetlenül, már-már csak morfológiailag, kilopondjaiktól fosztottan, fogak közzé szorultan, majd mindenek peremén imbolyogva, dacolva az esendőség-gravitációval, a „hideglelősen” aggódó körülményekkel, a „tojásfejűekkel”, a „hátról, orvul” célzókkal, a „kétfelől gáncsolókkal”, sokszor Istennek vélt „dinnyecsőszőkkel”.

A költő kétségek közt hagy. Közvetlen „közelről” dobálja elének felismerhetetlenségig összekeveredett, apró darabjaira hullott értékeinket, amelyek többsége, mára már használhatatlan.

„Ez most egy ilyen idő.

Lecsatolt, vagy fölcsatolt órák.

Kiürült, vagy kipukkasztott szózsák.

...Igen, ez egy ilyen idő.

Aláírják, áthúzzák, átjavítják.

Aztán mégis csak összetépi, elhajítják.”

/Lepusztult mondatok/

Gelen /antropológus/ óta tudjuk, hogy az ember a „leggyámoltalanabb állat”.

Törékenységünk rákényszerített, hogy olyan környezetet ékeljünk magunk és planetáris környezetünk közzé, hogy „vegetatív” létünk a lehető legkevésbé legyen kiszolgáltatott, hogy zavartalanul szemlélődhessünk, gondolkodhassunk, vagy éppen verseket írjunk. Civilizáció nélkül kipusztulnánk, akármennyire is kék a bolygónk. Másfelől, amorf melléktermékei és hatásai, olyan nekrózist generálnak bennünk, különösen amióta megfogant és tenyerünk közepéből kihajtatott fogyasztói társadalmunk, amit csak szukkulens művészettel lehet /részben/ hatástalanítanunk, amely egyfelől oldja „elhalt” kóros-káros, organikus maradványainkat, másfelől zárványokká tereli, szikkasztja mindazt a konzumfőlösteget, azt a /transz/matériát, ami szubszumálja emberi mivoltunkat.

*„Nézem, ami lehull mögöttem,
Félpillantásom övé egészen,
Kevesebből nő a többem...”*

*Törmelék, cserép, kisöpört morzsa,
Kacatból épülő Babel tornya:
Hozom, viszem én is a részem.”*

/Kiárúsítás/

Még jó, hogy van cipőnk, meg ruhánk, mert körülöttünk igen „hidegszik” a levegő. Péntek éghajlatváltozást sürget. Hazánk fölé, otthonainkba, körénk-belénk. Nagy a szükség kandallómelegre, de a szabadba rakott őrüzek is elegend lennének, vagy csak az ölelések emberhője, csak a pillantások melege. Mindegy, csak homotermikus legyen.

*„fáznak az atombombák,
a hidrogén szóke bombák
a gombafelhők
minden ízükben reszketnek...
fáznak a páncélosok...
elfagynak az aknamezők...”*

/hidegszik/

- 2 -

Melegedni akar a puskagolyó is. Csak egy helyet találhat magának, csak egyetlen egy helyet ezen a földön, és hiába rajtunk a páncél bandázs.

*„besurran az emberszívbe
a puha meleg húsfészekbe
melegedni.”*

/hidegszik/

„Besurran”, mint piti tolvaj, mint a senki, mintha ott sem lenne... és mégis. Tökéletes gyilkosság! Péntek Imre albatrosza varjúruhában! Szarkazmusa fekete-vörös tolleső, bőrünkbe fúródott ezer tű. Az sem baj, ha hirtelen nem tudjuk, fáj-e, röhögjünk-e szánandóságunkon, az előre gyártott halálainkon, vagy őrjögjünk, mint a hirtelen nagyvesztesek, vagy... csak tegyük úgy, mint ő: alig láthatóan húzzuk el szánkat, mert a tény feldolgozhatatlan, bár mindennapos: a jégacél puskagolyó és a húsmotor véletlenszerű, mégis fölöttébb gyakori találkozása. A repülő mozdulatlanság, jégikarosz-halál az elképzelhetetlenül hideg semmiben. Na és? Csak melegedni akar bennünk.

Egyébként is, fölösleges volt a radonyezsi Nyikon apátnak Rubljovtól Szent Háromságot rendelni. Elég lett volna az Egyet, egyetlen egy „didergő” golyót, köré arany glóriát, színaranyat, mert a glóriák örökre megmaradnak, akármi, akárki fölött is lebegtek.

Furcsa, hogy az állandó fizikai mozgásban /is/ lévő költő, aki a nap huszonnégy órájában szkeneli környezete fanyar emlékeit /akár politikai történéseit is!/, mennyire kívül tud maradni, mennyire nem vegyül, megőrizvén a távollátók distanciáit. Nem markol, csak érint, alig taktilisan, mint a valódiak, a Nagy Bizonytalanok. Úgy, ahogyan Weöres Sándor Bóbitája érinti a levegőt, és Hölderlin simogatja a reggeli párát a fák körül.

*„Mégis, nem lettem távolabb
Semmitől, inkább csak szabad!
Kilépi utam, ki régen járt előttem.”
/Az esélytelen/*

A mester, minden esetre fölkészülve keresgéli a hullott maradványok közül azt, ami még övé /miénk/ lehet, még valamire használható, a részét, földi jussát akarja. Mert jár neki, meg mindönknek /túl a szégyenen/, az a

rész széthullott sorsunkból, amiből még összerakható, kikövetkeztethető, hogy derék „katonák” voltunk, meg egyébként, Isten is látja, „szegényedik a világ”.

A költő, bár tudja, hogy nagyító alatt kell jövőnket keresnie, és változatokat ír a reménytelenségre, és metonímiáiból folyamatosan keletkező iróniával, mezomorfi szarkazmussal marja, nyüstöli, cibálja a fonákára fektetett napi és évezredes viselt dolgainkat, leszögezi, hogy itt „élni életveszélyes”, végül mégis megkérdezi:

*„Vajon mit tehetnék,
Hogy előlről kezdődjön minden?”
/Változatok
reménytelenségre/*

Írj, kedves Imre, egy újabb verskötetet! Mindannyiunk öröme.